

1984

George
Orwell

Çeviri: Mehtap Özer İsviç

ğinden bahsediyordu. Teleekran aynı anda hem alıcı hem verici olarak çalışıyordu. Winston'ın çıkardığı fısıltıdan yüksek her sesi yakalıyordu; üstelik metal levhanın görüş mesafesinde olduğu sürece Winston sadece dinlenmekle kalmıyor, izleniyordu da. Ne zaman izlendiğinizi bilmenin hiçbir yolu yoktu elbette. Düşünce Polisi'nin kimin evine ne sıklıkta ya da hangi sistemi kullanarak bağlandığını bilmek tahminlere kalmıştı. Herkesi her dakika izliyor bile olabiliyorlardı. Ama ne olursa olsun dile-dikleri zaman size bağlanabildikleri kesindi. Çıkardığınız her sesin dinlendiği ve karanlıkta olmadığınız sürece her adımınızın izlendiği varsayımıyla yaşamak zorundaydınız; yaşıyordunuz da, bu alışkanlık artık bir içgüdüye dönüşmüştü.

Winston teleekrana sırtı dönük halde duruyordu. Kendini daha güvende hissediyordu böyle; oysa o da iyi biliyordu ki insan arkası dönükken bile bir şeyleri ele verebilirdi. Bir kilometre ötede, Winston'ın çalıştığı Gerçek Bakanlığı, kentin pis manzarası içinden göz alabildiğince ve bembeyaz yükseliyordu. Bu yer, diye düşündü hafiften bir tikslenmeyle, Okyanusya'nın üçüncü en büyük nüfusa sahip bölgesi olan Havaşeridi Bir'in en önemli kenti Londra'ydı. Londra'nın eskiden beri böyle olup olmadığını hatırlayabilmek için çocukluk anılarını zorladı biraz. Derme çatma bahçe duvarları dört bir yana yıkılmış, pencereleri karton kutularla, çatıları oluklu sacarla onarılmış, duvarları kalaslarla desteklenmiş, çürümeye yüz tutmuş bu on dokuzuncu yüzyıl evleri eskiden beri hep böyle mi görünüyordu? Sıva tozlarının havada döne döne gezindiği, moloz yığınlarını yakıotlarının sardığı bombalanmış yerler; bombaların daha geniş açıklıklar oluşturduğu ve tavuk kümesine benzeyen tah-tadan çirkin yapıların yığınla türediği yerler peki? Ama faydası yoktu, hatırlayamıyordu: Çocukluğundan geriye, arka planını

seçemediği ve çoğunlukla anlaşılması güç bir dizi resimden başka hiçbir şey kalmamıştı.

Gerçek Bakanlığı –Yenidil’de Gerbak¹– gözün görebildiği diğer tüm nesnelere şaşılacak derecede farklıydı. Pırıl pırıl beyaz betondan devasa bir piramit şeklinde inşa edilen bu yapı, taraça taraça göğe doğru yükseliyor ve üç yüz metreyi buluyordu. Winston’ın durduğu yerden, yapının beyaz cephesine zarif harflerle yazılmış üç Parti sloganı zor da olsa okunabiliyordu:

SAVAŞ BARIŞTIR

ÖZGÜRLÜK KÖLELİKTİR

CAHİLLİK GÜÇTÜR.

Gerçek Bakanlığı’nın, söylenenlere göre, zemin kattan yukarıda üç bin odası ve yerin altında da bir o kadar uzantısı vardı. Londra’nın farklı yerlerinde görünümü ve büyüklüğü buna benzer sadece üç yapı daha vardı. Çevre binalar, bunların yanında o kadar ufak kalmışlardı ki Zafer Evleri’nin çatısından aynı anda dördü de görülebiliyordu. Tüm yönetim mekanizmasının bölüştürüldüğü dört bakanlık bu yapılarda yer alıyordu. Haberler, eğlence, eğitim ve güzel sanatlara bakan Gerçek Bakanlığı; savaşlarla ilgilenen Barış Bakanlığı; kanun ve düzeni sağlayan Sevgi Bakanlığı ve ekonomik ilişkilerden sorumlu Varlık Bakanlığı. Bu bakanlıkların Yenidil’deki adları Gerbak, Barbak, Sevbak ve Varbak’tı.

Bu dört bakanlıktan en korkulanı Sevgi Bakanlığı’ydi. Hiç penceresi yoktu. Winston, Sevgi Bakanlığı’na hiç girmemiş, hatta buranın yarım kilometre yakınına bile yaklaşmamıştı. Resmî işler dışında bu binaya girmek imkânsızdı; resmî bir

---

1 Yenidil, Okyanusya’nın resmî diliydi. Yapısı ve etimolojisiyle ilgili açıklamalar için Ek’e bakınız.

iş için gelenler de tel örgülerle örülmüş labirentlerden, çelik kapılardan ve gizli makineli tüfek yuvalarından geçerek içeri girebiliyorlardı. Bakanlığı çevreleyen bu dış bariyerlere çıkan sokaklarda bile siyah üniformalı, goril suratlı bekçiler coplarıyla kol geziyordu.

Winston aniden arkasına döndü. Teleekran sizi izlerken takınmanız tavsiye edilen iyimser yüz ifadesini takınmıştı. Odadan mutfağa geçti. Bakanlık'tan günün bu saatinde çıktığı için kafeteryadaki öğle yemeğini yiyememişti. Mutfakta ertesi günün kahvaltısı için ayırması gereken bir parça esmer ekmekten başka yiyecek olmadığını da biliyordu. Üzerindeki gösterişsiz beyaz etikette ZAFER CİNİ yazan bir şişe renksiz sıvı indirdi raftan. Çinlilerin pirinç şarabına benzer, mide bulandırıcı, yağmsı bir koku yayıldı şişeden. Bir çay fincanı kadar doldurdu, geçireceği şoka kendini hazırladı ve ilaç içermişçesine bir kerede yutuverdi.

Yüzü anında kıpkırmızı kesildi ve gözlerinden yaşlar geldi. İçtiği şey kezzaptan farksızdı ve dahası, insan bunu içtiğinde, lastik bir copla kafasının arkasına darbe almış gibi hissediyordu. Ne var ki, saniyeler içinde midesindeki yanma hissi kayboldu ve dünya daha neşeli bir yer gibi görünmeye başladı gözüne. Üzerinde ZAFER SİGARALARI yazan buruşturulmuş paketten bir dal sigara çıkardı; dikkat etmemiş, sigarayı dik tutmuştu, bu yüzden içindeki tütün yere döküldü. Bir sonraki sigarayı dökmeden yakabildi. Oturma odasına döndü ve teleekranın solunda duran küçük masaya oturdu. Masanın çekmecesinden bir divit, bir şişe mürekkep ve arka kapağı kırmızı, ön kapağı ebru desenli, kalın, büyük boy, boş bir defter çıkardı.

Her nedense, oturma odasındaki teleekran her zamankinden farklı bir yerde duruyordu. Normalde olduğu gibi tüm odayı görebileceği kısa duvara değil, pencerenin karşısındaki uzun duvara yerleştirilmişti. Teleekranın bir yanında Winston'ın o

anda içinde oturduğu, çok da derin olmayan bir girinti vardı. Daireler inşa edilirken, belki de kitap rafları konulsun diye düşünülmüştü bu girintiler. Winston işte bu girintinin içinde oturarak ve iyice arkaya yaslanarak teleekranın görüş alanının dışında kalmayı başarıyordu. Elbette sesi duyulabiliyordu ancak o anki yerinde kaldığı sürece görülmesi olanaksızdı. Yapmak üzere olduğu şeyi yapma fikrini ona veren de kısmen odanın bu alışılmadık şekliydi.

Ama masanın çekmecesinden biraz önce çıkardığı defterin de bu işte payı vardı. Alışılmışın dışında bir güzelliği vardı defterin. Zamanla hafiften sararmış pürüzsüz krem rengi yaprakları, en azından son kırk yıldır üretilmeyen türdendi. Ama Winston defterin daha da eski olduğunu tahmin ediyordu. Kentin gecekondulu mahallelerinden birinde –hangi mahalle olduğunu artık hatırlamıyordu– kırık dökük, ufak bir eskici dükkânının vitrininde görmüş ve o anda deftere sahip olmak için karşı konulamaz bir arzu duymuştu. Parti üyelerinin sıradan dükkânlara girmeleri kurallara aykırıydı (“serbest pazarda iş yapmak” deniyordu buna) fakat bu kural çok sıkı uygulanmıyordu, çünkü ayakkabı bağcığı ve jilet gibi birçok şeyi başka yollardan elde etmek mümkün değildi. Hızla sokağa göz gezdirip dükkândan içeri süzölmüş ve iki buçuk dolara defteri satın almıştı. O gün, o defteri almak istemesinin özel bir amacı yoktu. Kendini suçlu hissederek evrak çantasında taşımıştı defteri eve kadar. İçinde yazılı hiçbir şey olmasa da sahip olunması uygunsuz bir eşyaydı ne de olsa.

Birazdan günlük tutmaya başlayacaktı. Günlük tutmak kanunlara aykırı değildi (hiçbir şey kanunlara aykırı değildi çünkü artık kanun falan kalmamıştı) ama defter bulunacak olursa ölüm cezasına ya da bir çalışma kampında en az yirmi beş yıla çarptırılacağı kesindi. Winston divide bir uç taktı ve ucundaki

yağı emerek temizledi. Divit artık kullanılmayan bir araçtı; imza atmak için bile nadiren kullanılıyordu. Sırf bu güzelim krem rengi kâğıdın tükenmez kalemle gelişigüzel yazılmak yerine gerçek bir divit ucuyla yazılmayı hak ettiğini düşündüğü için gizlice ve biraz da zorlukla edinmişti bir tane kendine. Aslında eliyle yazmaya pek de alışık değildi. Çok kısa notlar almak dışında her şey söyleyaza dikte edilirdi, fakat Winston'ın şu anki amacı için bunu kullanmak mümkün değildi. Dividi mürekkebe batırdı ve sonra bir an için duraksadı. Ürpermişti. Bir başlasa, gerisi kolaydı. Küçük, çelimsiz harflerle şöyle yazdı:

4 Nisan 1984

Arkasına yaslandı. Hepten çaresizliğe kapılmıştı. Her şeyden önce, 1984 yılında *olduğundan* bile hiç emin değildi. Tarih aşağı yukarı doğru olmalıydı çünkü yaşının otuz dokuz olduğundan oldukça emindi ve 1944 ya da 1945 yılında doğduğunu düşünüyordu. Ama bir iki yıllık bir zaman dilimindeki herhangi bir tarihi netleştirebilmek artık kesinlikle mümkün değildi.

Bu günlüğü, birdenbire aklına düşmüştü bu soru, kimin için tutuyordu? Gelecek için, henüz doğmamışlar için. Zihni kısa bir süreliğine sayfadaki emin olamadığı tarihe takılı kaldı ve ardından düşünceleri Yenidil'deki *çiftdüşün* kelimesiyle kesintiye uğradı. İlk defa o an, giriştiği işin önemini fark etti. Gelecekle nasıl iletişim kurabilirdiniz ki? Doğası gereği imkânsızdı bu. Gelecek ya bugüne benzeyecekti, ki o durumda bugüne kulak asmayacaktı ya da bugünden farklı olacaktı, o durumda da gelecek için bugünün şartları anlamsız kalacaktı.

Bir süre elindeki kâğıda boş boş bakarak öylece oturdu. Teleekran gürültülü bir askerî şarkıya geçmişti. Ne garipti: Sadece kendini ifade etme gücünü kaybetmemiştir, yazmaya niyetlendiği asıl şeyi de unutmuşa benziyordu. Haftalardır kendini

bu an için hazırlıyordu ve cesareten başka bir şeye ihtiyaç duyabileceği aklının ucundan bile geçmemişti. Oturup yazması zor değildi aslında. Tüm yapması gereken, yıllardır resmen kafasında çevirip durduğu bitmek bilmeyen o huzursuz monoloğu kâğıda aktarmaktı. Ama şimdi o monolog bile kaybolup gitmişti. Dahası, varis yarası dayanılmaz bir şekilde kaşınıyordu. Kaşımaya cesaret edemiyordu çünkü kaşırsa her defasında iltihaplanıyordu. Saniyeler akıp geçiyordu. Winston, önünde duran bomboş kâğıttan, ayak bileğinin üstündeki kaşıntıdan, müziğin gürültüsünden ve içtiği cinin yarattığı hafif sarhoşluktan başka hiçbir şeyin farkında değildi.

Birdenbire, ne yazdığının tam da farkında olmadan, dehşet içinde yazmaya koyuldu. Küçük ama çocuksu el yazısı ilk olarak büyük harflerden, sonra da noktalardan bile kurtularak sayfada yayılıyordu.

4 Nisan 1984. Dün gece sinema. Hep savaş filmi. Bir tanesi çok iyiydi mültecilerle dolu bir gemi Akdeniz'de bir yerlerde bombalanıyordu. Peşinde bir helikopter yüzerek kaçmaya çalışan koskocaman şişman bir adamın olduğu sahnelerde seyirciler pek bir eğlendiler, önce adamı suyun içinde deniz aygırı gibi debelenirken görüyorsun, sonra helikopterlerin dürbününden görüyorsun, sonra vücudu delik deşik ve etrafındaki su kırmızıya dönüyor ve adam vücudundaki deliklerden içeri su almış gibi birdenbire batıyor o batarken seyirciler kahkahadan kırılıyor sonra çocuklarla dolu bir cankurtaran sandalı görüyorsun bir helikopter üzerinde geziniyor, orta yaşlı bir kadın var Yahudi olabilir kollarında üç yaşlarında bir erkek çocukla sandalın ön tarafında oturuyor çocuk korkudan çığlıklar atıyor ve kadının içine girip saklanmaya çalışır gibi başını kadının göğüslerinin arasına gizliyor ve kadın kollarıyla çocuğu sarıyor ve kendisinin de korkudan kanı çekildiği halde onu yatıştırmaya çalışıyor, kollarının çocuğu mermilerden koru-

yabileceğine inanıyormuş gibi elinden geldiğince onun üzerine kapanıyor sürekli sonra helikopter sandalın üstüne yirmi kiloluk bir bomba bırakıyor korkunç bir alev ve sandal paramparça oluyor sonra muhteşem bir sahne vardı bir çocuk kolu havada yükseliyor yükseliyor ve daha da yükseliyor helikopterin burnuna takılmış bir kamera çekmiş olmalı bunu ve partililere ait koltuklardan büyük bir alkış koptu ama salonun proleterlere ait kısmından bir kadın aniden kıyameti kopardı ve bağırılmaya başladı bu sahneyi çocukların önünde göstermemeliydiniz çocukların önünde göstermekle hata ettiniz ta ki polisler onu dışarı atana kadar kadının başına bir şey geldiğini sanmıyorum proleterlerin söylediklerini kimse umursamaz tipik proleter tepkisi bu onlar için hiçbir zaman---

Winston, biraz da eline giren kramptan dolayı, yazmayı bıraktı. Bu boş laflar silsilesini neden kâğıda döktüğünü bilmiyordu. Tuhaf olan, tüm bunları yazarken zihninde tamamen farklı bir hatıra o kadar berraklaşmıştı ki neredeyse onu deftere yazabileceğini hissediyordu. Bu diğer olay yüzünden aniden eve gelip bugün güne başlamaya karar verdiğini şimdi anlıyordu.

O sabah Bakanlık'ta olmuştu olay, bu kadar belli belirsiz bir şey gerçekten yaşandı denebilirse tabii.

Saat neredeyse on bir olmuştu, Winston'ın çalıştığı Arşiv Dairesi'nde, sandalyeleri kabinlerden sürükleyerek çıkarıyorlar ve büyük teleekranın karşısındaki salonun ortasında topluyorlardı; İki Dakika Nefret için hazırlık yapılıyordu. Winston orta sıralardan birine oturmak üzereyken simaen bildiği ama daha önce hiç konuşmuşluğu olmayan iki kişi ansızın salona girdi. Biri koridorlarda sık sık karşılaştığı bir kızdı. Winston onun adını bilmiyor ama Kurmaca Dairesi'nde çalıştığını biliyordu. Muhtemelen roman yazma makinelerinden birinde bakım onarım işleri yapıyordu, çünkü Winston'ın bazen onu elleri yağ içinde ve İngiliz anahtarıyla gördüğü olmuştu. Gözü pek

bir kıza benziyordu; yirmi yedi yaşlarındaydı, koyu renk gür saçları ve çilli bir yüzü vardı, hareketleri hızlı ve atletikti. Seks Karşıtı Gençlik Birliği'nin işareti olan ince, kızıl kuşak tulumunun beline birkaç kere sarılmıştı, tam da şekilli kalçalarını ortaya çıkaracak kadar sıkıydı. Winston, kıızı gördüğü ilk andan beri ondan hoşlanmıyordu. Sebebini biliyordu. Çünkü bu kız her adımında ona hokey sahalarını, soğuk banyoları, topluca gidilen doğa yürüyüşlerini ve baştan aşağı bir iffet timsali olduğunu hatırlatıp duruyordu. Winston neredeyse hiçbir kadından hoşlanmıyordu, özellikle de genç ve güzel olanlardan. Partinin en fanatik üyeleri, sloganları sular seller gibi ezberleyenler, gönüllü muhbirler ve açık görüşlülere ele verenler nedense hep kadınlardı, özellikle de genç kadınlar. Ama bu kız, çoğundan daha tehlikeli olduğu izlenimini uyandırıyordu Winston'da. Koridorda karşılaştıkları bir defasında kız yandan hızlıca bir bakış atmıştı ona ve bakışı Winston'ı adeta delip geçmiş, içini bir anlığına dehşetten karartmıştı. Kızın, Düşünce Polisi için çalışan bir casus olduğu bile aklından geçmişti. Bu, işin aslı, pek de olası değildi. Yine de, bu kız ne zaman onun yakınlarında olsa Winston düşmanlık ve korkuyla karışık tuhaf bir huzursuzluğa kapılıyordu.

Salona giren diğer kişi, O'Brien adında bir İç Parti üyesiydi; o kadar önemli ve Winston'inkinden o kadar yüksek bir mevkideydi ki Winston onun ne iş yaptığına dair net bir fikir yürütemiyordu. Siyah tulumları içinde bir İç Parti üyesinin kendilerine yaklaştığını görünce sandalyelerin etrafında bekleyenler anlık bir sessizliğe büründü. O'Brien iri yarı, güçlü kuvvetli bir adamdı; boynu kalın, yüzü kaba saba, komik ve sertti. Bu korkunç görüntüsüne rağmen kendine has bir cazibesi vardı. Gözlüğüne burnunun üstüne yeniden oturtması tuhaf bir şekilde insana onu sevdireyor, tarif etmesi zor ama

ona tuhaf bir şekilde medeni bir hava katıyordu. Eğer hâlâ böyle düşünener kaldıysa, size enfiye kutusunu takdim eden bir on sekizinci yüzyıl soylusunu çağrıştırabilecek türden bir hareketti bu. Winston, O'Brien'ı on yılda belki en fazla on kere görmüştü. Kendini ona çok yakın hissediyordu, sadece O'Brien'ın kentli davranışlarıyla boksör fiziği arasındaki zıtlık değildi ilgisini çeken. Daha çok, O'Brien'ın Parti'nin görüşlerine sıkı sıkıya bağlı olmadığına gizliden gizliye inandığı içindi. Belki bir inanç bile değildi bu, sadece bir ümitti. Yüzündeki bir şey, karşı konulmaz bir şekilde bu hissi uyandırıyordu. Belki de adamın yüzü tutucu olmadığı izlenimini uyandırmıyordu bile, sadece zekiydi belki. Ama her halükârda, teleekrani bir şekilde atlatıp onu yalnız bulabilerseniz, konuşabileceğiniz biri gibi görünüyordu. Winston, O'Brien hakkındaki bu varsayımını doğrulamak için en ufak bir çaba göstermemiştii. Aslında bunu doğrulamanın hiçbir yolu da yoktu. Tam bu esnada, O'Brien kolundaki saate baktı, neredeyse on bir olduğunu görüp İki Dakika Nefret bitene kadar Arşiv Dairesi'nde kalmaya karar verdi belli ki. Winston'ın oturduğu sırada, birkaç sandalye öteye oturdu. Winston'ın yan kabininde çalışan, saçları kum rengi, ufak tefek bir kadın oturuyordu aralarında. Koyu renk saçları olan kız, kadının hemen arkasında oturuyordu.

Hemen sonra, odanın sonundaki koca teleekranda birdenbire insanın içini ezen korkunç bir konuşma başladı. Sanki yağlanmadan çalıştırılan devasa, çirkin bir makineden çıkıyordu ses. İnsanın içini ürperten, tüyelerini diken diken eden bir sestii bu. Nefret programı başlamıştı.

Her zaman olduğu gibi, Halk Düşmanı Emmanuel Goldstein'in yüzü ekranda görünüyordu. Seyirciler arasında tek tük söylenenler oldu. Ufak tefek, kum rengi saçları olan kadın korku ve tiksintiyle karışık ciyakladı. Goldstein bir dönectedi ve sözün-

den dönmüştü; bir zamanlar, çok eskiden (ne kadar eskiden olduğunu kimse pek hatırlamıyordu) Parti'nin önde gelenlerindendi. Dahası, neredeyse bizzat Büyük Birader'le aynı kademede olmasına rağmen devrim karşıtı faaliyetlere girmiş, idam cezasına çarptırılmış, ama esrarengiz bir biçimde kaçıp ortadan kaybolmuştu. İki Dakika Nefret programları günden güne değişiklik gösterirdi, ama Goldstein'in başrolde olmadığı tek bir program yoktu. Goldstein baş haindi, Parti'nin saflığını kirleten ilk kişiydi. Bundan sonra Parti'ye karşı işlenen tüm suçlar, tüm hainlikler, sabotajlar, sapkınlıklar, sapmalar doğrudan onun öğretilerinden kaynaklanmıştı. Bir yerlerde hâlâ hayattaydı ve gizli planlarını kurmaya devam ediyordu; belki denizaşırı bir ülkede, yabancı para babalarının himayesindeydi. Zaman zaman ortalıkta dolaşan söylentilere göre, belki de Okyanusya'da bir yerlerde gizleniyordu.

Winston'ın nefesi daraldı. Goldstein'in yüzünü her gördüğünde duyguları karmakarışık oluyor, acı çekiyordu. İnce bir Yahudi yüzü, beyazlamış gür saçlar, küçük bir keçi sakalı; zeki bir yüzü vardı ama yine de bir çift gözlük kondurulmuş uzun, ince burnu yüzüne yaşlılara has bir sersemlik katıyor ve insan ister istemez küçümsüyordu onu. Koyun yüzüne benziyordu yüzü, üstelik sesi de koyun gibi çıkıyordu. Goldstein her zamanki zehirli konuşmalarından birini yapıyor ve Parti öğretilerine saldırıyordu. Konuşması o kadar abartılı ve sapkıncaydı ki çocuk bile kanmazdı söylediklerine, ama bir yandan da diğerlerinin, sizin kadar mantıklı olmayanların, bu oyunlara gelebileceğini düşünüp endişeye kapılmanıza neden olacak kadar inandırıcıydı. Büyük Birader'e küfrediyor; Parti'nin diktatörlüğünü topa tutuyor; Avrasya ile vakit kaybetmeden barış imzalanmasını talep ediyor; ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü, toplanma özgürlüğü, düşünce özgürlüğünü savunuyor; ken-

dini kaybetmişçesine devrime ihanet edildiğini haykırıyordu. Üstelik çok heceli kelimeleri seri bir şekilde kullandığı tüm bu konuşmalar, Parti hatiplerinin alışlagelmiş üslubunun parodisi gibiydi, hatta Yenidil'den kelimeler bile vardı içinde. Aslında konuşmasında herhangi bir Parti üyesinin gerçek hayatta kullanacağından daha fazla Yenidil kelimesi vardı. Ayrıca tüm konuşma boyunca Goldstein'in yanıltıcı saçmalıklarının ardındaki gerçekten kimse en ufak bir şüphe duymasın diye, teleekrandaki kafasının arkasından Avrasya ordusunun sayısız birliği ilerliyor, yüzlerinden Asyalı oldukları anlaşılan ifadesiz ve sert bakışlı askerler sıra sıra yürüyor, ekrandan çıkacakmış gibi giderek büyüyor ve kayboluyor, tıpatıp benzerleri onların yerine geçiyordu. Goldstein melemeye devam ediyor, rap rap geçen askerlerin postalları da ona tekdüze bir ritim tutuyordu.

İki Dakika Nefret başlayalı henüz otuz saniye olmamıştı ki, salonun yarısı kendine hâkim olamamaya, öfkeli çığlıklar atmaya başladı. Seyirciler, ekranda gördükleri o halinden memnun, koyun suratlı adam ve arkasındaki Avrasya ordusunun dehşet saçan gücüne katlanamıyordu. Üstelik Goldstein'in görüntüsü ya da düşüncesi bile kendiliğinden korku ve öfke uyandırıyordu. Goldstein'a duydukları nefret, Avrasya ya da Doğuasya'ya duydukları nefret kadar değişken değildi, çünkü Okyanusya bu iki devletten biriyle savaşırken diğeriyle barış halinde oluyordu. Ama tuhaf olan şeydi ki, herkes Goldstein'dan nefret edip onu küçük görse de, her gün ve günde binlerce kere kürsülerde, teleekranda, gazetelerde, kitaplarda teorileri çürütülüp yerle bir edilse, alaya alınsa ve halkın gözünde acınası zırvalar olarak gösterilse de –her şeye rağmen– Goldstein'in etkisi hiç azalmıyor gibiydi. Aklını çelebileceği yeni kerizler çıkıyordu her zaman. Düşünce Polisi'nin, onun talimatları doğrultusunda hareket eden casusları ve sabotajcıları ortaya çıkarmadığı bir

gün geçmiyordu. Devlet’i devirmeye kendini adanmış kocaman bir gizli ordunun, komploculardan oluşan bir yer altı ağının lideriydi o. Kardeşlik deniyordu bu örgüte. Goldstein tarafından kaleme alınmış, orada burada el altından yayılan, tüm sapkınlıkların toplandığı korkunç bir kitap hakkında kulaktan kulağa hikâyeler anlatılıyordu. Kitabın adı yoktu. Olur da birileri kitaptan bahsedecek olursa sadece *kitap* deniyordu. Ama böylesi bilgilerin kaynağı sadece aslı astarı olmayan söylentilerdi. Ne Kardeşlik ne de *kitap* sıradan bir Partilinin zorunda olmadıkça konuşacağı konulardı.

Daha ikinci dakikasında Nefret seyircileri kendinden geçti. Yerlerinde duramıyor, sandalyelerinde bir oturup bir kalkıyor, onları çılgına çeviren ekrandaki koyun sesini bastırmak için avazları çıktığı kadar bağıyorlardı. Kum rengi saçları olan ufak tefek kadın kıpkırmızı olmuştu ve ağzı, kıyıya vurmuş bir balığın ağzı gibi açılıp kapanıyordu. O’Brien’in kaba saba suratı bile kızarmıştı. Sandalyesinde dimdik oturuyor, güçlü göğsü üstüne gelen bir dalgaya karşı koyuyormuş gibi şişip şişip iniyordu. Winston’ın arkasında oturan saçı koyu renkli kız, “Domuz! Domuz! Domuz!” diye bağırmağa başlamıştı; aniden ağırca bir Yenidil sözlüğünü yerden kaldırıp ekrana fırlattı. Sözlük, Goldstein’in burnuna çarpıp sekti, sesi durdurmanın imkânı yoktu. Winston bir an kendine geldi; diğerleriyle birlikte bağıyor, topuğunu olanca gücüyle sandalyesinin kenarına vuruyordu. İki Dakika Nefret’in insanı dehşete düşüren yanı, bir şeyler yapmak zorunda olunuz değildi; aksine, bir şey yapmadan durmanın imkânsız oluşuydu. Otuz saniye içinde artık numara yapmanıza gerek kalmıyordu. Korku ve öç almanın verdiği korkunç bir coşkuya kapılıyor; öldürme, işkence etme, balyozla birilerinin yüzünü dağıtma isteği bir elektrik akımı gibi oradaki herkesin içinden geçiyor; insan iradesine

söz geçiremiyor ve yüzünü buruşturarak çığlıklar atan bir akıl hastasına dönüşüyordu. Ama yine de hissettiğiniz öfke, pürmüz alevi gibi yönü bir nesneden diğerine değiştirebilen, gideceği yer belli olmayan soyut bir duyguydu. Bu nedenle, bir ara Winston'ın nefreti tamamen Goldstein'a değil, aksine Büyük Birader'e, Parti'ye ve Düşünce Polisi'ne yönelmişti; böyle anlarda yalanlarla örülü bir dünyada gerçeğin ve mantığın tek koruyucusu olan, alay edilen, ekrandaki yalnız sapkına yakınlık duyuyor, acıyordu. Ama hemen ardından çevresindekilerle aynı şeyleri düşünüyor ve Goldstein hakkında söylenenlerin hepsi ona doğruymuş gibi geliyordu. O anlarda, Büyük Birader'e içten içe beslediği nefret hayranlığa dönüşüyor; Büyük Birader, Asyalı orduların karşısına bir kaya gibi dikilen, yenilmez, korkusuz bir koruyucu olarak Winston'ın gözünde yüceliyordu; Goldstein ise, yalnızlığına, çaresizliğine ve var olup olmadığıyla ilgili tüm şüphelere rağmen, sadece sesinin gücüyle medeniyeti yerle bir edebilecek şeytani bir büyücü gibi görünüyordu.

Zaman zaman içinizdeki öfkeyi isteyerek birinden başka birine çevirmeniz bile mümkündür. Winston aniden, kâbus görürken başını yastıktan kaldırıp kurtulmaya çalışan bir insanın şiddetiyle, nefretini ekrandaki yüzden arkasında oturan koyu renk saçlı kıza aktarıverdi. Birbirinden canlı, zevkli sanrılar geçti aklından. Plastik bir copla kızı öldürünceye kadar dövüyordu. Onu cırlılıklak halde bir kazığa bağlıyor ve Aziz Sebastiyân'a yaptıkları gibi üzerine oklar yağdırıyordu. Kızın ırzına geçiyor, tam tatmine ulaşırken boğazını kesiyordu. Üstelik, ondan *neden* nefret ettiğini şimdi daha iyi anlıyordu. Ondandır nefret ediyordu, çünkü genç ve güzeldi ama sekse ilgi duymuyordu. Ondandır nefret ediyordu, çünkü onunla birlikte olmak istiyordu ama bunu asla yapamayacaktı. Ondandır nefret ediyordu, çünkü

o güzelim kıvrak belini o değil, iffetin saldırgan sembolü olan o iğrenç kızıl kuşak sarıyordu.

İki Dakika Nefret doruk noktasına ulaşmıştı. Goldstein'in sesi artık tamamen bir koyun sesine dönüşmüştü ve bir anlığına ekrandaki yüz de bir koyun yüzüne dönmüştü. Ardından koyun yüzü de Avrasyalı bir askerın görüntüsünün içinde kayboldu. Kocaman, korkunç asker ilerliyor, elindeki makineli tüfek kulakları sağır eden bir sesle ateş ediyor, ekrandan fırlayacakmış gibi görünüyordu, o kadar ki ön sırada oturanlardan bazıları gerçekten ürkmüş ve sandalyelerinde geri çekilmişti. Ama tam o anda, düşman askeri Büyük Birader'in siyah saçlı, siyah bıyıklı, güçlü ve akıl almaz derecede huzurlu yüzüne karışıp kayboldu ve salondaki herkes rahat bir nefes aldı. Büyük Birader'in yüzü o kadar büyüktü ki ekranı neredeyse kaplıyordu. Hiç kimse Büyük Birader'in ne dediğini duymuyordu. Yüreklendirici bir iki söz söylüyordu, savaşın kimsenin kimseyi duymadığı o gürültüsü içinde söylenen sözler gibiydi dedikleri, tek tek anlaşılıyordu ama söylenmeleri bile insanın güvenini yerine getiriyordu. Çok geçmeden Büyük Birader'in yüzü bir kez daha kayboldu ve yerine Parti'nin üç sloganı büyük, koyu harflerle ekranda belirdi:

SAVAŞ BARIŞTIR

ÖZGÜRLÜK KÖLELİKTİR

CAHİLLİK GÜÇTÜR.

Ama Büyük Birader'in yüzü, salondakilerin göz yuvarlarından hemencecik silinemeyecek kadar güçlü bir etki bırakmışçasına, birkaç saniye daha ekranda kalmıştı sanki. Saçları kum rengi, ufak tefek kadın kendini önündeki sandalyenin arkasına atmıştı. Kollarını ekrana doğru uzatırken titrek bir sesle, "Kurtarıcım!"

diye mırıldanıyor gibiydi. Ardından elleriyle yüzünü kapadı. Belli ki dua ediyordu.

Tam o anda, tüm salon derinden, usul usul bir ritim tutturmuş ve dinî bir ayindeymişçesine, “B-B!...B-B!...B-B!” diye bir şarkı söylemeye başlamıştı –ilk B ile ikinci B arasında uzunca bir ara veriyorlar, şarkıyı usulca, tekrar tekrar yineliyorlardı–, bu boğuk, mırıltılı ses tuhaf bir vahşilik hissi de uyandırıyor ve fonda tepinen çıplak ayaklarla tamtam sesleri duyuluyordu sanki. Otuz saniye kadar bu şekilde devam ettiler. Coşku anlarında sık sık duyulurdu bu nakarat. Bu şarkı kısmen Büyük Birader’in bilgeliği ve ihtişamına bir övgüydü, ama daha çok kendi kendini hipnotize etmeye, ritmik bir ses çıkararak bilinci kasten kapatmaya yarıyordu. Winston’ın içi üşümüş gibiydi. İki Dakika Nefret sırasında toplu çılğınlığa katılmadan duramamıştı, ama bu insanlık dışı “B-B!... B-B!” ayini onu her zaman korkutuyordu. Elbette o da diğerleriyle birlikte söylemişti, başka türlü mümkün değildi zaten. Duygularınızı gizlemek, yüzünüzdeki ifadeyi denetlemek, herkesin yaptığını yapmak içgüdüsel tepkilerdi. Ama birkaç saniyeliğine gözleri onu ele vermiş olabilirdi. İşte tam da o anda kayda değer bir şey oldu –gerçekten olduysa eğer.

Bir anlığına O’Brien’la göz göze geldi. O’Brien ayaktaydı. Gözlüğünü çıkarmıştı ve kendine özgü el hareketiyle burnunun üstüne yeniden oturtmakla meşguldü. Ama kısacık bir an, ikisinin gözleri buluştu ve bu kadarcık bir sürede bile Winston anladı (evet, *anladı!*) O’Brien da onunla aynı şeyi düşünüyordu. Katiyen yanılmıyordu. Sanki zihinleri konuşmaya başlamıştı da ikisinin de düşünceleri gözlerinden geçip birinden diğerine akıyordu. O’Brien, “Seninleyim,” diyordu sanki. “Neler hissettiğini harfi harfine biliyorum. Küçümsemelerinden, nefret etmelerinden, tiksintmelerinden, hepsinden haberim var. Ama

endişelenme, senin yanıdayım!” Sonra birbirlerini anladıkları o kısacık an sona erdi ve O’Brien’in yüzü de diğerlerini yüzü kadar ifadesizleşti.

Hepsi bu kadardı, üstelik şimdiden bu yaşananın gerçekten yaşanıp yaşanmadığından emin olamıyordu. Böylesi olayların devamı asla gelmezdi. Tek yaptıkları, sadece kendilerinin değil, başkalarının da Parti’nin düşmanı olduğu inancını ya da umudunu canlı tutmaktı. Kim bilir, komploculardan oluşan devasa yer altı ağı söylentileri belki de doğrudu, belki de Kardeşlik örgütü sahiden vardı! Bitmek bilmeyen tutuklamalar, itiraflar ve infazlara rağmen, Kardeşlik örgütünün sadece bir şehir efsanesi olmadığına inanmak imkânsızdı. Winston bu örgütün var olduğuna bazen inanıyor, bazen de inanmıyordu. Hiçbir kanıt yoktu elinde; belki bir şeyler ifade eden ya da hiçbir şey ifade etmeyen anlık görüntüler, kulak misafiri olduğu konuşmalardan yakaladıkları, tuvalet duvarlarındaki belli belirsiz karalamalar sadece; hatta bir keresinde, iki yabancıyı tanışırken görmüştü de, biri diğerini tanıdığıнын işareti olabileceği gibi görünen ufak bir el hareketi yapmıştı. Elinde varsayımlardan başka bir şey yoktu. Büyük olasılıkla her şeyi o uydurmuştu. O’Brien’a tekrar bakmadan çalıştığı kabine döndü. Kurdukları o anlık bağlantıyı sürdürmek aklına bile gelmedi. Bunu denemenin yollarını bulsa bile inanılmaz derecede tehlikeli olabilirdi. Bir, bilemedin iki saniyelğine ne anlama geldiği belirsiz bir bakışmaydı aralarındaki, hepsi bu. Ama içine hapsolup yaşamak zorunda oldukları bu yalnızlıkta o bile unutulmaz bir olaydı.

Winston doğruldu ve sandalyesinde daha dik oturdu. Geçirdi. İçtiği cin, midesini yakıyordu.

Yeniden önündeki sayfaya odaklandı. Çaresizlikle öylece oturup düşüncelere dalmışken bir yandan da elinin, kendiliğinden yazıyormuşçasına yazmaya devam ettiğini fark etti. Üstelik

daha önceki gibi eğri büğrü, biçimsiz de değildi el yazısı artık. Kalem pürüzsüz kâğıdın üzerinde şehvetle kayıyor ve yarım sayfa boyunca kocaman, düzgün, büyük harflerle ardı ardına şöyle yazıyordu:

KAHROLSUN BÜYÜK BİRADER

KAHROLSUN BÜYÜK BİRADER

KAHROLSUN BÜYÜK BİRADER

KAHROLSUN BÜYÜK BİRADER

KAHROLSUN BÜYÜK BİRADER

Aniden bir korku düştü içine. Korkusu yersizdi; bu kelimeleri yazmak günlük tutmaya başlamaktan daha tehlikeli değildi ama bir an için yazdığı sayfaları yırtıp atmak ve günlük tutma işine tamamen son vermek geçti aklından.

Ama öyle yapmadı çünkü işe yaramayacağını biliyordu. KAHROLSUN BÜYÜK BİRADER yazmak da bunu yazmaktan geri durmak da hiçbir şeyi değiştirmeyecekti. Günlüğe devam etmek de etmemek de hiçbir şeyi değiştirmeyecekti. Düşünce Polisi onu yine de yakalayacaktı. Diğer tüm suçları da içine alan o temel suç işlemişti; yazmaya hiç başlamasa bile yine de işlemiş olacaktı bu suç. Düşüncesuçu diyorlardı bu suça. Düşüncesuçu sonsuza dek saklanabilecek bir şey değildi. Onları bir süreliğine, hatta yıllarca atlatmayı başarabilirdiniz ama eninde sonunda yakalanırdınız.

Hep geceleri olurdu; hiç değişmez, tutuklamalar hep geceleri yapılırdı. Uykudan ansızın sıçrayarak uyanmak, omzunuzu sarsan kaba eller, gözünüzün içine tutulan ışıklar, yatağın etrafında çember olmuş merhametsiz yüzler. Çoğunlukla duruşma falan olmaz, tutuklama raporu tutulmazdı. İnsanlar öylece ortadan kayboluverirdi, daima gece vakti ortadan kaybolurlardı. Adı-

nız kayıtlardan silinir, o güne dek yaptığınız her şeyin kaydı temizlenir, bir zamanlar var olduğunuz gerçeği inkâr edilirdi ve ardından unutulup giderdiniz. Ortadan kaldırılır, yok edilirdiniz. Her zaman dedikleri gibi, *buharlaştırdınız*.

Bir an histeriye tutulmuş gibi korkudan titremeye başladı. Telaşlı, savruk harflerle karalıyordu:

Vuracaklar beni umurumda değil ensemden vuracaklar beni umurumda değil kahrolsun büyük birader her zaman ensenden sıkırlar zaten umurumda değil kahrolsun büyük birader

Arkasına yaslandı, utanmıştı biraz kendinden, diviti bıraktı. Sonra birden şiddetle sıçradı. Biri kapıya vuruyordu.

Bu kadar çabuk mu! Gelen her kimse kapıyı bir kere çalar ve sonra çekip gider diye boş bir umutla kımıldamadan öylece durdu. Ama hayır, kapıya tekrar vuruluyordu. En kötüsü de kapıyı geç açması olurdu. Kalbi korkudan güm güm atıyordu, ama yüzünde, yılların verdiği alışkanlıkla, hiçbir ifade yoktu belki de. Olduğu yerden kalktı, ağır ağır kapıya ilerledi.

II

Winston tam kapı tokmağına uzanmıştı ki günlüğü masanın üstünde açık bıraktığını gördü. Odanın öbür ucundan okunabilecek kadar büyük harflerle KAHROLSUN BÜYÜK BİRADER yazıyordu açık duran sayfada. Günlüğü açık bırakmakla akıl almaz bir aptallık etmişti. Ama fark etti ki, o dehşet anında bile, mürekkep hâlâ ıslakken defteri kapatıp o güzelim krem rengi sayfaları kirletmek istememişti.

Nefesini tutup kapıyı açtı. Açmasıyla rahatlayıverdi. Kapının önünde kırışmış yüzü ve seyrelmiş saçlarıyla solgun ve morali bozuk gibi duran bir kadın dikiliyordu.

“Ah, yoldaş,” diye konuşmaya başladı sıkıntılı ve ağlamaklı bir sesle. “Geldiğinizi duydum da. Rica etsem bize gelip mutfak lavabosuna bir bakabilir misiniz? Tıkanmış da...”

Gelen, aynı kattan bir komşusunun karısı olan Bayan Parsons'tı. (“Bayan”, Parti tarafından pek hoş görülme-yen bir kelimeydi –herkese “yoldaş” diye hitap etmeniz gerekiyordu– ama bazı kadınlarla konuşurken insan hiç düşünmeden “bayan” kelimesini kullanıyordu.) Otuz yaşlarında bir kadındı ama çok daha yaşlı gösteriyordu. Yüzündeki kırışıklıklara toz toprak dolmuş gibiydi. Winston koridor boyunca onu takip etti. Bu gibi basit tamir işleri için neredeyse her gün Winston'ı rahatsız

ediyorlardı. Zafer Evleri, 1930’larda inşa edilmiş eski dairelerdi ve artık resmen dökülüyorlardı. Tavan ve duvarların sıvası durmadan dökülür, sular ne zaman buz tutsa borular patlar, her kar yağdığında çatı akıtır, ısıtma sistemi her zaman yarı ayarda çalışırdı, tasarruf etmek amacıyla tamamen kapatmadıkları zamanlarda elbette. Kendi başınıza yapabildikleriniz dışında, tüm tamir işlerinin önce ulaşılması güç kurullar tarafından onaylanması gerekiyordu; bazen bir pencere tamirini bile iki yıl bekletebiliyorlardı.

“Tom evde yok da, o yüzden tabii,” dedi Bayan Parsons belli belirsiz bir sesle.

Parsonsların dairesi Winston’inkinden daha büyüktü ve başka türlü bir dağınıklık vardı bu dairede. İçeride biraz önce kocaman vahşi bir hayvan gezinmiş gibi her şey ezilmiş, dökülmüştü. Yerler spor eşyalarıyla doluydu –hokey sopaları, boks eldivenleri, patlak bir futbol topu, terden ıslanmış, içi dışına çevrilmiş bir çift şort–, masanın üzerineyse kirli tabaklar ve sayfa kenarları kıvrılmış yazı defterleri saçılmıştı. Duvarlar, Gençlik Birliği ile Casuslar’ın kızıl bayrakları ve Büyük Birader’in tam boy posteriyile kaplıydı. İçerisi, binanın geri kalanında olduğu gibi haşlanmış lahana kokuyordu, ama lahana kokusu aniden daha keskin bir ter kokusuna bırakmıştı yerini; o anda o odada bulunmayan birinin keskin ter kokusuydu etrafa yayılan –açıklaması zor olsa da insan kokladığı ilk anda bunun ne olduğunu anlıyordu. Başka bir odada biri tarak ve bir parça tuvalet kâğıdıyla teleekrandan hâlâ verilen askerî müziğe eşlik etmeye çalışıyordu.

“Çocuklar,” dedi Bayan Parsons, kapıya endişeyle karışık bir bakış atarak. “Bugün dışarı çıkmadılar. O yüzden tabii...”